

Hallituksen esitys eduskunnalle yhdistetyn patenttituomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi yhdistetyn patenttituomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan.

Pöytäkirjassa myönnetään yhdistetylle patenttituomioistuimelle erioikeuksia ja vapauksia, joiden hyväksyminen ja voimaansaattaminen Suomessa edellyttää eduskunnan suostumusta. Pöytäkirja sisältää määräyksiä muun muassa tuomioistuimen toimitilojen, arkistojen ja asiakirjojen loukkaamattomuudesta, tuomioistuimen ja sen omaisuuden koskemattomuudesta, lainkäytöllisestä koskemattomuudesta, verovapautuksista sekä tuomareiden, kirjaajan ja henkilöstön erioikeuksista ja vapauksista.

Pöytäkirja ei ole tullut vielä kansainvälisesti voimaan. Pöytäkirja tulee voimaan 30 päivän kulluttua sen jälkeen, kun pöytäkirjan voimaantulokynnys on täyttynyt.

Esitys sisältää lakiehdotuksen, jolla saatetaan voimaan pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin pöytäkirja tulee voimaan. Lakiehdotukseen on sisällytetty mahdollisuus säätää valtioneuvoston asetuksella lain ja pöytäkirjan väliaikaisesta soveltamisesta ennen pöytäkirjan kansainvälistä voimaantuloa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta.....	3
1.2 Valmistelu.....	4
2 Pöytäkirjan tavoitteet	5
3 Keskeiset ehdotukset.....	5
4 Esityksen vaikutukset	5
4.1 Hallinnolliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan	5
4.2 Taloudelliset vaikutukset.....	6
5 Lausuntopalaute.....	6
6 Pöytäkirjan määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön.....	6
7 Lakiehdotuksen säännöskohtaiset perustelut.....	13
8 Voimaantulo	14
9 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus	15
10 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys	15
10.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	15
10.2 Käsittelyjärjestys.....	16
LAKIEHDOTUS	18
Laki 18	
yhdistetyn patenttituomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdystä pöytäkirjasta.	18
SOPIMUSTEKSTI	19

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Euroopassa on pitkään tavoiteltu patenttijärjestelmän uudistusta. Tiiviimmässä yhteistyössä 25 EU:n jäsenvaltion kesken on sovittu eurooppalaisesta patenttijärjestelmäudistuksesta, jonka myötä eurooppapatentille voitaisiin rekisteröidä yhtenäinen suoja ja jonka myötä patenttia koskevat oikeudenkäynnit käytäisiin yhdessä tuomioistuimessa.

Suomi on osallistunut tiiviisti eurooppalaisen patenttijärjestelmäudistuksen valmisteluun. Eduskunta hyväksyi 8.12.2015 *sopimuksen yhdistetystä patenttituomioistuimesta* (jäljempänä myös "patenttituomioistuin sopimus" tai "sopimus") sekä esityksen sisältämät lakiehdotukset ja sopimuksen väliaikaisen soveltamisen (EV 68/2015 vp – HE 45/2015 vp). Suomi ratifioi yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 19.1.2016. Samalla Suomi sitoutui *patenttituomioistuin sopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta tehtyyn pöytäkirjaan* antamalla selityksen ("declaration") patenttituomioistuin sopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta. Väliaikainen soveltaminen mahdollistaa tuomioistuimen toimintojen valmistelun, mukaan lukien paikallisjaostojen perustamisen, siten, että tuomioistuin on valmis aloittamaan toimintansa sinä päivänä, kun sopimus tulee voimaan.

Suomeen on myös päätetty perustaa yhdistetyn patenttituomioistuimen ensimmäisen asteen paikallisjaosto. Eduskunta hyväksyi 28.10.2016 lain yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaostosta Suomessa (EV 127/2016 vp – HE 87/2016 vp). Paikallisjaosto tulee sijaitsemaan Helsingissä, samoissa tiloissa kuin markkinaoikeus. Paikallisjaosto perustetaan Suomen pyynnöstä. Pyyntö osoitetaan tuomioistuimen hallintokomitealle ja hallintokomitea päättää perustamisesta. Suomi tulee näin ollen olemaan mukana uudessa patenttijärjestelmässä heti sen voimaantulosta alkaen. Uusi järjestelmä tulee voimaan patenttituomioistuin sopimuksen voimaantulopäivänä.

Uudelle patenttituomioistuimelle myönnettävistä erioikeuksista ja vapauksista on määrätty *yhdistetyn patenttituomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyssä pöytäkirjassa* (jäljempänä "erioikeuspöytäkirja" tai "pöytäkirja"). Tässä hallituksen esityksessä esitetään, että eduskunta hyväksyisi kyseisen erioikeuspöytäkirjan. Eriokeuspöytäkirjan tarkoituksena on määrittää yhdistetylle patenttituomioistuimelle – mukaan lukien Suomeen perustettavalle paikallisjaostolle – sellaiset erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeellisia tuomioistuimen tehtävien riippumattoman hoitamisen kannalta.

Eriokeuspöytäkirjan hyväksyminen edellyttää Suomessa eduskunnan hyväksyntää, sillä pöytäkirja sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eriokeuspöytäkirja sisältää määräyksiä muun muassa tuomioistuimen toimitilojen, arkistojen ja asiakirjojen loukkaamattomuudesta, tuomioistuimen ja sen omaisuuden koskemattomuudesta, lainkäytöllisestä koskemattomuudesta, verovapautuksista sekä tuomareiden, kirjaajan ja henkilöstön erioikeuksista ja vapauksista.

Iso-Britannian ero EU:sta ja sen vaikutus erioikeuspöytäkirjan voimaantuloon

Nyt hyväksyttäväksi esitettävä erioikeuspöytäkirja tulee sen 18 artiklan mukaan voimaan 30 päivän kuluttua sen päivän jälkeen, jona viimeinen neljästä osapuolesta – Luxemburg, Saksa, Ranska ja Yhdistynyt kuningaskunta – on tallettanut ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa. Kyseiset osapuolet ovat pöytäkirjan voimaantulon edellytyksenä, sillä Luxemburgissa tu-

lee sijaitsemaan patenttituomioistuimen muutoksenhakutuomioistuin, ja Saksa, Ranska ja Yhdistynyt kuningaskunta olivat ne kolme EU-jäsenvaltiota, joissa oli suurin määrä eurooppapatentteja voimassa patenttituomioistuinsopimuksen allekirjoittamista edeltäneenä vuonna, eli vuonna 2012. Erioikeuspöytäkirjan voimaantulo kytkeytyy käytännössä siten myös patenttituomioistuinsopimuksen voimaantuloon, sillä patenttituomioistuinsopimus tulee voimaan, kun kolmesta EU-jäsenvaltiosta on ratifioinut sopimuksen, jos näihin jäsenvaltioihin kuuluvat ne kolme jäsenvaltiota, joissa oli voimassa suurin määrä eurooppapatentteja sopimuksen allekirjoittamisvuotta edeltäneenä vuonna (ks. patenttituomioistuinsopimuksen 89 artikla). Käytännössä sopimuksen voimaantuloon vaadittiin siten myöskin alun perin Saksan, Iso-Britannian ja Ranskan ratifioimiskirjan tallettaminen.

Iso-Britannian päätös erota Euroopan unionista on muiden syiden ohella kuitenkin viivästyttänyt patenttijärjestelmäuudistuksen voimaantuloa. Iso-Britannia on 20.7.2020 ilmoittanut peruuttavansa sitoutumisensa ("withdrawal") patenttituomioistuinsopimukseen, sen väliaikaista soveltamista koskevaan pöytäkirjaan sekä erioikeuspöytäkirjaan. Erioikeuspöytäkirjassa ja väliaikaisen soveltamisen pöytäkirjassa on voimaatolon edellytykseksi asetettu nimenomaisesti Iso-Britannian ratifiointi – eli pöytäkirjoissa on suora viittaus Iso-Britanniaan. Tästä syystä sopimusten valmistelukomiteassa (Preparatory Committee) on ehdotettu, että osapuolivaltiot vahvistaisivat yhteisymmärryksen pöytäkirjojen tulkinnasta, jonka mukaan pöytäkirjoja tulkitaan ilman viittausta Iso-Britanniaan. Valmistelukomitean yhteisen kannan mukaan pöytäkirjoja tulisi tulkita samalla tavalla kuin patenttituomioistuinsopimuksen 89 artiklaa eli niin, että voimaantulokynnyksen täyttymisessä ratifiointia ovat ne kolme EU-jäsenvaltiota, joilla oli eniten patentteja allekirjoittamista edeltävänä vuonna ja jotka vielä nykyhetkellä ovat EU:n jäsenvaltioita. Nämä jäsenvaltiot olisivat Saksa, Ranska ja Italia. Tarkoitus on vahvistaa tämä osapuolten yhteinen tulkinta EU:ssa Coreperin tai neuvoston yhteydessä niin sanotulla neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien välisellä päätöksellä tulkintaa koskevasta yhteisymmärryksestä. Valmistelukomitean mukaan tällainen tulkinta voitaisiin katsoa valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen (SopS 32 ja 33/1980) 31 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuksi osapuolten väliseksi sopimukseksi sopimustulkinnasta. Menettely olisi linjassa myös EU:n tuomioistuimen lausunnon 1/09 kanssa, jossa EU-tuomioistuin totesi EU-oikeuden vastaiseksi patenttituomioistuinsopimusluonnoksen, joka sisälsi unionin ulkopuolisten valtioiden mahdollisuuden osallistua järjestelmään. Näin ollen patenttijärjestelmässä voivat olla mukana vain EU:n jäsenvaltiot, eikä Iso-Britannia sen vuoksi voi osallistua järjestelmään.

Osapuolten yhteisen sopimustulkinnan vahvistamista koskien on annettu tietoja eduskunnalle 1.4.2021 E-kirjeellä (E 37/2021 vp).

1.2 Valmistelu

Pöytäkirjan valmistelu

Luonnos patenttituomioistuimen erioikeuksia ja vapauksia koskevaksi pöytäkirjaksi esiteltiin heinäkuussa 2015 valmistelukomitealle. Pöytäkirjaa neuvoteltiin valmistelukomiteassa vajaa vuosi, kunnes se saatiin valmiiksi kesällä 2016. Pöytäkirja avattiin allekirjoituksille 29.6.2016.

Kansallinen valmistelu

Suomi osallistui aktiivisesti erioikeuspöytäkirjasta käytyihin neuvotteluihin valmistelukomiteassa. Suomen kantoja koordinoitiin oikeusministeriön, sisäministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, ulkoministeriön ja valtiovarainministeriön virkamiesten

kesken. Valtioneuvoston yleisistunto myönsi 16.6.2016 valtuudet pöytäkirjan allekirjoittamiseksi. Suomi allekirjoitti erioikeuspöytäkirjan 29.6.2016.

Hallituksen esitys on valmisteltu ulkoministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausuntoja Lausuntopalvelu.fi –sivustolla markkinaoikeudelta, oikeusministeriöltä, sisäministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä sekä valtiovarainministeriöltä. Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet> tunnuksella UM002:00/2017.

2 Pöytäkirjan tavoitteet

Pöytäkirjan tarkoituksena on määritellä yhdistetyn patenttituomioistuimen erioikeudet ja vapaudet. Se noudattaa rakenteeltaan ja sisällöltään Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen erityisjärjestöjen erioikeuksia ja vapauksia koskevia yleissopimuksia (SopS 23–24/1958), joita useimmat kansainvälisten järjestöjen vastaavat sopimukset noudattavat.

Erioikeuksia ja vapauksia myönnetään paitsi tuomioistuimelle itselleen ja sen tuomareille, kirjaajalle ja henkilökunnalle, myös osapuolivaltioiden edustajille, jotka osallistuvat tuomioistuimen komiteoiden kokouksiin. Lisäksi kaikkien sellaisten henkilöiden, jotka suorittavat virallisia tehtäviä tuomioistuimelle tai jotka kutsutaan tai haastetaan tuomioistuimeen virallisessa tarkoituksessa, saapumista osapuolen alueelle ja poistumista alueelta helpotetaan tarvittavilla toimenpiteillä.

3 Keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on saada eduskunnan hyväksyminen pöytäkirjalle. Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi, jolla saatetaan voimaan pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Voimaansaattamislain 2 §:ään sisällytettäisiin myös säännös, jonka mukaan pöytäkirjan 6 artiklan 2 kohtaa ei sovelleta Suomen kansalaiseen tai henkilöön, joka ottaessaan vastaan tehtävänsä tuomioistuimessa asuu pysyvästi kyseisessä valtiossa. Pöytäkirjan 6 artiklan 2 kohta koskee osapuolten edustajien asiakirjojen loukkaamattomuutta. Lisäksi voimaansaattamislain 3 §:ään sisällytettäisiin säännös, jonka mukaan pöytäkirjan 10 artiklan 2 kohtaa ei sovelleta Suomen kansalaiseen tai henkilöön, joka välittömästi ennen palvelussuhdettaan tuomioistuimessa asui Suomessa. Pöytäkirjan 10 artiklan 2 kohta koskee veron ja sosiaaliturvamaksujen suorittamista koskevia tuomioistuimen henkilöstön erioikeuksia.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Hallinnolliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan

Yhdistetyn patenttituomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan tavoiteltuna vaikutuksena on määritellä tuomioistuimelle sellainen oikeudellinen asema ja erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeellisia tuomioistuimen tehtävien riippumattoman hoitamisen kannalta. Tavoiteltu vaikutus on saavutettavissa välittömästi pöytäkirjan määräysten ja voimaansaattamislain nojalla.

Loukkaamattomuuteen ja lainkäytännölliseen koskemattomuuteen liittyvät erioikeudet merkitsevät vapautusta tuomiovallasta Suomen lainkäyttöpiirissä ja vaikuttavat siten Suomen viranomaisten toimintaan. Samoin maahantulon helpottamista ja verovapautuksia koskevat määräykset voivat vaikuttaa vähäisessä määrin viranomaisten toimintaan. Pöytäkirjalla ei kuitenkaan ole merkittävää vaikutusta viranomaisten tehtäviin eikä organisaatioihin. Hallituksen alustavan arvioon mukaan Suomi ei tarvitse erillistä isäntämaasopimusta tuomioistuimen kanssa.

4.2 Taloudelliset vaikutukset

Suomeen on tarkoitus perustaa tuomioistuimen paikallisjaosto. Pöytäkirja sisältää joitakin verovapauksia tuomioistuimelle, tuomareille, kirjaajalle ja henkilöstölle. Näiltä osin Suomi voi menettää vähäisessä määrin verotuloja. Näiden verovapauksien julkistaloudelliset vaikutukset ja muut taloudelliset vaikutukset ovat kuitenkin vähäiset. Pöytäkirjalla ei näin ollen ole valtion- tai kunnallistalouden kannalta merkittävää vaikutusta. Pöytäkirjan erioikeudet ja vapaudet koskisivat käytännössä hyvin rajattua henkilöpiiriä. On arvioitavissa, että Suomeen perustettavassa paikallisjaostossa työskentelisi alkuvaiheessa osa-aikaisesti yksi tuomari ja kaksi hallintohenkilöstöön kuuluvaa. Patenttituomioistuin sopimuksen 16 artiklan mukaan tuomarit nimittää patenttituomioistuimen hallintokomitea. Pöytäkirjassa määritellyt henkilöt asetettaisiin muihin Suomen oikeudenkäyttöpiirissä oleviin henkilöihin nähden edullisempaan asemaan. Erityisasema olisi kuitenkin rajoitettu toimintaan, joka liittyy tuomioistuimen tehtävien suorittamiseen ja vastaisi muille kansainvälisissä tuomioistuimissa ja järjestöissä toimiville henkilöille myönnettäviä erioikeuksia ja vapauksia. Pöytäkirja antaa sen osapuolille myös mahdollisuuden rajoittaa pöytäkirjan 10 artiklan 2 kohdan mukaisten tuomioistuimen henkilöstölle myönnettävien veron ja sosiaaliturvamaksujen suorittamista koskevien erioikeuksien henkilöpiiriä niin, että kyseiset erioikeudet eivät koskisi Suomen kansalaisia tai henkilöä, joka välittömästi ennen palvelussuhdettaan tuomioistuimessa asui jo Suomessa. Suomen on tarkoitus olla ulottamatta näitä erioikeuksia kyseisiin henkilöihin, ja asiasta otettaisiin myös nimenomainen säännös voimaansaattamislakiin.

Yhdistettyä patenttituomioistuinta koskevan sopimuksen ratifioimisesta ja paikallisjaoston perustamisesta aiheutuvia vaikutuksia on laajasti selostettu niitä koskevissa hallituksen esityksissä (HE 45/2015 vp s. 21–31 ja HE 87/2016 vp s. 2–3).

5 Lausuntopalaute

Lausunnon antoivat markkinaoikeus, sosiaali- ja terveysministeriö sekä valtiovarainministeriö. Lausunnonantajilla ei ollut hallituksen esitykseen lausuttavaa. Myös sisäministeriö ilmoitti, että sillä ei ole asiassa lausuttavaa.

Markkinaoikeus toi lausunnossaan esille, että markkinaoikeus lähtee asian jatkovalmistelun osalta siitä, että oikeusministeriö ja viime kädessä Tuomioistuinvirasto vastaisuudessa kaikissa markkinaoikeuden resursseja koskevissa ratkaisuisissa (muun ohella henkilöstö-, toimitila-, kaluste- ja laite- sekä tietojärjestelmäratkaisut) ottaa huomioon myös sen, että erioikeuspöytäkirjasta seuraavat velvoitteet muun ohessa yhdistetyn patenttituomioistuimen toimitilojen, arkistojen ja asiakirjojen loukkaamattomuudesta sekä patenttituomioistuimen ja sen omaisuuden koskemattomuudesta voidaan taata täysimääräisesti.

6 Pöytäkirjan määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön

Johdanto. Pöytäkirjan johdannossa todetaan muuan muassa, että yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyllä sopimuksella tuomioistuin on perustettu kansainväliseksi järjestöksi, jolla on oikeushenkilön asema kussakin sopimusjäsenvaltiossa ja laajin asianomaisen valtion kansallisen oikeuden mukaan oikeushenkilöllä oleva oikeuskelpoisuus. Lisäksi johdannossa palautetaan mieliin, että yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 37 artiklan 1 kohdassa määrätään, että sopimusjäsenvaltioiden, joissa sijaitsevat tuomioistuimen keskusjaosto tai sen toimipiste, paikallis- tai aluejaosto tai muutoksenhakutuomioistuin, on järjestettävä tilat ja ensimmäisten seitsemän vuoden ajan myös hallinnollinen tukihenkilöstö. Lisäksi johdannossa tunnustetaan, että tällaiset sopimusjäsenvaltiot voivat tarvittaessa tehdä isäntämaasopimuksen

tuomioistuimen kanssa. Edelleen johdannossa todetaan, että yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa määrättyllä hallintokomitealla on toimivalta perustaa tuomioistuimen sisäinen verojärjestelmä ja sosiaaliturvajärjestelmä. Suomessa kansainvälisen järjestön oikeushenkilöllisyydestä ja siihen liittyvästä oikeustoimikelpoisuudesta säädetään lailla (PeVL 38/2000 vp).

1 artikla. Artiklassa määritellään pöytäkirjassa käytetyt termit. Pöytäkirjassa "sopimus" tarkoittaa yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehtyä sopimusta ja "perussääntö" tarkoittaa yhdistetyn patenttituomioistuimen perussääntöä. "Osapuoli" tarkoittaa pöytäkirjan osapuolena olevaa valtiota, kun taas "sopimusjäsenvaltio" tarkoittaa yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen osapuolena olevaa valtiota. "Tuomioistuin" tarkoittaa yhdistettyä patenttituomioistuinta, "muutoksenhakutuomioistuin" tarkoittaa tuomioistuimen muutoksenhakutuomioistuinta, ja "tuomioistuimen virallinen toiminta" tarkoittaa toimintaa, jota tarvitaan, jotta tuomioistuin voi täyttää ne tarkoitukset ja tehtävät, jotka sille on annettu sopimuksen määräysten mukaisesti. "Tuomioistuimen toimitilat" tarkoittaa niitä maa-alueita ja rakennuksia, jotka sopimusjäsenvaltio luovuttaa tuomioistuimen käyttöön. "Tuomari" tarkoittaa tuomioistuimen tuomaria, "kirjaaja" tuomioistuimen kirjaajaa ja apulaiskirjaajaa, ja "henkilöstö" tarkoittaa kaikkea henkilökuntaa, joka on tuomioistuimen palveluksessa virkamiehinä ja muuta tuomioistuimen henkilökuntaa, lukuun ottamatta tuomareita ja kirjaajaa. "Perhe" tarkoittaa jokaisen henkilön puolisoa ja huollettavana olevia läheisiä perheenjäseniä, jotka kuuluvat kyseisen henkilön talouteen ja jotka se sopimusjäsenvaltio, jossa henkilö työskentelee, tunnustaa. "Asianosaisten edustajat" tarkoittaa lakimiehiä, eurooppapatenttiasiamiehiä tai patenttiasiamiehiä, joilla on oikeus esiintyä tai avustaa asianosaista tuomioistuimessa.

2 artikla. Artikla sisältää yleisen toteamuksen tuomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista. Määräyksen mukaan tuomioistuimella on kunkin osapuolen alueella sellaiset erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen sen virallisen toiminnan harjoittamiseksi.

3 ja 4 artikla. Artiklat sisältävät määräyksiä tuomioistuimen toimitilojen, arkistojen ja asiakirjojen loukkaamattomuudesta.

Pöytäkirjan 3 artiklan mukaan tuomioistuimen toimitilat ovat loukkaamattomat, jollei kyseisen osapuolen kanssa mahdollisesti sovittavista ehdoista muuta johdu, ja jollei muuta johdu sen osapuolen vastuusta, jonka alueella ensimmäisen asteen tuomioistuimen keskusjaosto tai jokin sen toimipiste, ensimmäisen asteen tuomioistuimen paikallis- tai aluejaosto tai muutoksenhakutuomioistuin sijaitsee, käyttöön luovuttamiensa toimitilojen suhteen. Tilat ovat siten loukkaamattomat, jollei isäntämaasopimuksista muuta johdu.

Pöytäkirjan 4 artiklan mukaan tuomioistuimen arkistot sekä kaikki sille kuuluvat, sen hallussa olevat ja sille osoitetut asiakirjat niiden muodosta riippumatta ovat loukkaamattomia kaikkina aikoina ja kaikissa niiden sijaintipaikoissa.

Nämä 3 ja 4 artiklan erioikeudet ja vapaudet noudattavat kansainvälisille järjestöille yleisesti myönnettäviä erioikeuksia ja vapauksia. Ne poikkeavat kuitenkin eräiltä osin Suomessa voimassa olevasta lainsäädännöstä, muun muassa takavarikon ja paikkaan kohdistuvan etsinnän osalta, joista säädetään esimerkiksi pakkokeinolaissa (806/2011).

5 artikla. Artikla sisältää määräykset tuomioistuimen ja sen omaisuuden, rahavarojen ja muiden varojen koskemattomuudesta. Artiklassa määrätään, että tuomioistuimella on lainkäyttölinen koskemattomuus, paitsi jos a) tuomioistuin on yksittäistapauksessa nimenomaisesti luopunut koskemattomuudestaan; b) joku muu kuin tuomioistuimen tuomari, kirjaaja tai henkilöstö panee vireille tuomioistuinta vastaan sopimusperusteista vastuuta koskevan siviilioikeudenkäynnin; c)

tuomioistuinta vastaan pannaan vireille muuta kuin sopimusperusteista vastuuta koskeva siviilioikeudenkäynti, eikä vaatimus perustu tuomioistuimen lainkäytön harjoittamiseen, tai d) kolmas osapuoli panee vireille siviilioikeudenkäynnin vahingosta, joka johtuu tuomioistuimelle kuuluvalla tai sen puolesta käytetyllä moottorineuvolla aiheutetusta liikennevahingosta, tai kyse on sellaisesta liikennerikkomuksesta, jossa tällainen ajoneuvo on ollut osallisena.

Lisäksi tuomioistuimella on lainkäyttöllinen koskemattomuus omaisuutensa, rahavarojensa ja muiden varojensa sijaintipaikasta riippumatta niihin kohdistuvaan etsintään, takavarikointiin, menetetyksi tuomitsemiseen, perintään, ulosottoon ja pakkolunastukseen nähden. Siltä osin kuin on tarpeen tuomioistuimen virallisen toiminnan harjoittamiseksi, tuomioistuimen omaisuus, rahavarat ja muut varat ovat vapaat kaikenlaisista rajoituksista, määräyksistä, valvonnasta ja moratorioista.

Nämä erioikeudet ja vapaudet noudattavat kansainvälisille järjestöille yleisesti myönnettäviä erioikeuksia ja vapauksia. Ne poikkeavat kuitenkin eräiltä osin Suomessa voimassa olevasta lainsäädännöstä. Lainkäyttöllinen koskemattomuus merkitsee tuomioistuimen ja sen omaisuuden vapautusta kaikesta, lähinnä siviili- ja hallinto-oikeudellisesta tuomiovallasta Suomen lainkäyttöpiirissä. Tuomioistuimen omaisuuden suoja pakkotoimia vastaan rajoittaa mahdollisuuksia käyttää hallintomenettelyyn, rikostutkintaan tai oikeudenkäyntiin liittyviä pakkokeinoja ja turvaamistoimenpiteitä. Säännöksiä etsinnästä, takavarikosta, turvaamistoimenpiteistä, ulosmittauksesta ja pakkolunastuksesta on esimerkiksi pakkokeinolaissa, oikeudenkäymiskaarissa (4/1734), ulosottokaarissa (705/2007), rikoslaissa (39/1889), laissa sakon täytäntöönpanosta (672/2002) ja kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/1977). Lisäksi erityislaeissa on säännöksiä lunastuksesta johonkin tiettyyn tarkoitukseen. Valmiuslaissa (1552/2011) säädetään omaisuuden pakkoluovutuksesta ja eräistä muista omaisuuden kohdistuvista pakkotoimista poikkeusolojen vallitessa. Hallinnollisista pakkotoimista säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

6 artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan osapuolen edustajilla on hallintokomitean, budjettikomitean ja neuvoo-antavan komitean kokouksiin osallistuessaan lainkäyttöllinen koskemattomuus kaikkiin sellaisiin tekoihin nähden, jotka he tekevät toimiessaan virallisessa tehtävässään. Lisäksi artiklan 2 kohdan mukaan edustajien viralliset asiakirjat ovat loukkaamattomia. Artiklan 3 kohdassa määrätään kuitenkin myös, että osapuoli ei ole velvollinen ulottamaan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja vapauksia omiin kansalaisiinsa eikä henkilöön, joka vastaanottaessaan tehtävänsä tuomioistuimessa asuu pysyvästi kyseisessä valtiossa. Tarkoituksena on, että 6 artiklan 2 kohtaa virallisten asiakirjojen loukkaamattomuudesta ei sovelleta kyseisiin henkilöihin, sillä Suomen edustajien asiakirjojen ehdoton salassapito merkitsisi poikkeusta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetusta laista (621/1999, myöhemmin julkisuuslaki). Julkisuuslain 1 §:n mukaan viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei julkisuuslaissa tai muussa laissa erikseen toisin säädetä. Asiasta otettaisiin nimenomainen selventävä säännös pöytäkirjan voimaansaattamislakiin.

Artiklan määräykset lainkäyttöllisestä koskemattomuudesta ja asiakirjojen loukkaamattomuudesta kuuluvat lainsäädännön alaan. Suomen lainsäädäntöä tältä osin on selostettu edellä 3–5 artiklan perustelujen yhteydessä.

7 artikla. Artiklassa määrätään verovapautuksista. Määräyksen mukaan tuomioistuin sekä sen omaisuus, rahavarat ja muut varat ovat vapaat kaikista välittömistä veroista. Tuomioistuin vapautetaan sellaisista arvonlisäveroista tai sille palautetaan sellaiset arvonlisäverot, jotka on maksettu tuomioistuimen viralliseen toimintaan tarvittavien ja sitä varten toimitettujen tavaroiden ja palvelujen merkittävistä hankinnoista, jollei sijaintivaltiona olevan osapuolen määräämistä

rajoituksista muuta johdu. Tuomioistuin ei kuitenkaan saa vapautusta sellaisista veroista ja maksuista, jotka ovat maksuja julkisista palveluista. Hankittuja tavaroita, joiden osalta on myönnetty tällainen vapautus tai palautus, saa myydä tai muutoin luovuttaa kyseisessä osapuolella tai muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa ainoastaan vapautuksen tai palautuksen myöntäneen osapuolen määräämillä ehdoilla. Kunkin osapuolen toimivaltaiset veroviranomaiset määräävät ehdoista ja menettelyistä, sanotun vaikuttamatta Euroopan unionin oikeudesta johtuviin osapuolten velvoitteisiin sekä säädösten ja määräysten soveltamiseen.

Perustuslain 81 §:n 1 momentin ja 121 §:n 3 momentin mukaan verovelvollisuuden perusteista säädetään lailla. Pöytäkirjan 7 artiklan määräykset poikkeavat jossain määrin voimassa olevasta veroja koskevasta lainsäädännöstä, mutta vastaavat kansainvälisille järjestöille tavanomaisesti myönnettäviä erioikeuksia ja vapauksia.

Artiklan määräykset ovat linjassa arvonlisäverolain (1501/1993) säännösten kanssa. Arvonlisäverolain 72 d §:n mukaan veroa ei suoriteta tavaroiden ja palvelujen myynnistä toisissa jäsenvaltioissa sijaitseville kansainvälisille järjestöille niillä rajoituksilla ja edellytyksillä, jotka on sovittu järjestön perustamis- tai isäntämaasopimuksessa. Verottomuuden edellytyksenä on, että sijaintivaltio on tunnustanut järjestön kansainväliseksi järjestöksi. Lain 129 b §:n mukaan Suomessa sijaitsevalle Suomen tunnustamalle kansainväliselle järjestölle palautetaan Suomesta ostettujen tavaroiden ja palvelujen hankintaan sisältyvä vero, jos tästä on sovittu perustamis- tai isäntämaasopimuksessa. Lain 94 §:n 1 momentin 23 kohdan mukaan kansainvälisen järjestön maahantuomien tavaroiden maahantuonti on verotonta niillä edellytyksillä ja rajoituksilla, jotka on sovittu järjestön perustamis- tai isäntämaasopimuksessa.

8 artikla. Artiklan mukaan osapuolet myöntävät tuomioistuimelle sellaisen vapautuksen va-luuttarajoituksista, joka on tarpeen sen virallisen toiminnan harjoittamiseksi.

Euroopan unionin jäsenyydestä johtuen rahapolitiikka ei pääsääntöisesti enää kuulu Suomen toimivaltaan. Valmiuslaissa on kuitenkin säännöksiä valvonnasta ja sääntelystä poikkeus-oloissa, mistä rahaliikennettä koskevat vapautukset poikkeavat.

9 artikla. Artiklassa määrätään tuomarien ja kirjaajan erioikeuksista ja vapauksista. Artiklan mukaan tuomareihin ja kirjaajaan sovelletaan perussäännön 8 artiklaa sekä Euroopan unionin perussopimukseen liitettyä pöytäkirjaa (N:o 7) Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista. Pöytäkirjaa Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista sovelletaan kuitenkin ainoastaan 11 artiklan b–e alakohdasta alkaen 14 artiklaan saakka. Tämä tarkoittaa 9 artiklan mukaan, että tuomarit ja kirjaaja ovat velvollisia maksamaan tuomioistuimen heille maksamista palkoista ja palkkioista sisäistä veroa tuomioistuimen hyväksi. Lisäksi tuomarit ja kirjaaja vapautetaan kansallisesta verotuksesta tuomioistuimen heille maksamien palkkojen ja palkkioiden osalta, mutta ei tuomioistuimen heille maksamien eläkkeiden ja elinkorkojen osalta, siitä päivästä lukien, jona sisäistä veroa aletaan soveltaa. Samoin tuomarit ja kirjaaja vapautetaan tuomioistuimelle suoritettavien palvelujen osalta kaikista pakollisista maksuista kansallisiin sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmiin siitä päivästä lukien, jona tuomareihin ja kirjaajaan aletaan soveltaa tuo-mioistuimen perustamaa sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää.

Tuomareille annettavat erioikeudet ja vapaudet seuraavat jo perussäännön 8 artiklasta, jonka mukaan tuomareihin sovelletaan pöytäkirjaa N:o 7. Tuomareiden erioikeudet ja vapaudet ovat siten lähtökohtaisesti vastaavat kuin EU:n toimielinten palveluksessa olevilla. Artiklan kolman-teen kappaleeseen on otettu sellaisia pöytäkirjan N:o 7 määräyksiä, joiden osalta on tarpeen tehdä täsmennyksiä. Pöytäkirjan N:o 7 mukaan veroa maksetaan Euroopan unionille, joten kol-mannessa kappaleessa täsmennetään, että vero maksetaan tuomioistuimelle. Lisäksi kappaleessa täsmennetään, että vapautusta kansallisesta verotuksesta sovelletaan vasta siitä alkaen,

kun tuomioistuimen sisäistä veroa aletaan maksaa. Artiklan toisessa kappaleessa erioikeuksista ja vapauksista nauttivien henkilöpiiriä laajennetaan myös kirjaajaan.

Tuomioistuimen tuomarit ja kirjaaja ovat virkasuhteessa itse tuomioistuimeen. Palkat kuuluvat menoina tuomioistuimen talousarvioon.

Tuomareihin ja kirjaajaan sovellettaisiin ajoneuvon verovapauden osalta samoja ehtoja kuin autoverolain (1482/1994) 22 ja 22 a §:ssä säädetään diplomaattisten edustustojen ja Euroopan unionin Suomessa sijaitsevien toimielimien osalta. Ajoneuvo olisi verosta vapaa, kun se tulisi Suomeen saapuvan pysyvästi muualla kuin Suomessa asuneen henkilön viralliseen käyttöön ja omistukseen. Lisäksi ajoneuvoa ei saisi myydä eikä muutoinkaan luovuttaa ennen kuin kolme vuotta on kulunut ajoneuvon rekisteröimisestä kysymyksessä olevaan käyttöön.

10 artikla. Artiklassa määrätään henkilöstön erioikeuksista ja vapauksista. Artiklan 1 kohdan mukaan henkilöstöllä on lainkäyttöllinen koskemattomuus kaikkiin sellaisiin tekoihin nähden, jotka se tekee toimiessaan virallisessa tehtävässään. Tätä vapautta sovelletaan henkilöstöön myös sen jälkeen, kun sen palvelussuhde tuomioistuimessa on päättynyt.

Artiklan 2 kohdan mukaan henkilöstö on velvollinen maksamaan tuomioistuimen sille maksamista palkoista ja palkkioista sisäistä veroa tuomioistuimen hyväksi. Henkilöstö vapautetaan kansallisesta verotuksesta tuomioistuimen sille maksamien palkkojen ja palkkioiden osalta, mutta ei tuomioistuimen sille maksamien eläkkeiden ja elinkorkojen osalta, siitä päivästä lukien, jona sisäistä veroa aletaan soveltaa. Osapuolet voivat kuitenkin ottaa nämä palkat ja palkkiot lukuun määrätessään muista lähteistä saaduista tuloista suoritettavan veron määrän. Lisäksi henkilöstö vapautetaan tuomioistuimelle suoritettavien palvelujen osalta kaikista pakollisista maksuista kansallisiin sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmiin siitä päivästä lukien, jona henkilöstöön aletaan soveltaa tuomioistuimen perustamaa sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää. Osapuolet eivät kuitenkaan ole velvollisia ulottamaan edellä mainittuja artiklan 2 kohdan mukaisia erioikeuksia omiin kansalaisiinsa, eikä henkilöihin, jotka välittömästi ennen palvelussuhdettaan tuomioistuimessa ovat asuneet kyseisessä osapuolella. Alla tarkemmin selostetun mukaisesti Suomen on tarkoitus olla ulottamatta näitä erioikeuksia kyseisiin henkilöihin.

Artiklan määräykset poikkeavat eräiltä osin Suomen lainsäädännöstä, mutta vastaavat kansainvälisille järjestöille tavanomaisesti myönnettäviä erioikeuksia ja vapauksia. Henkilöstön lainkäyttöllinen koskemattomuus merkitsee vapautusta kaikesta, lähinnä siviili- ja hallinto-oikeudellisesta, tuomiovallasta Suomen lainkäyttöpiirissä. Henkilöstö maksaisi palkastaan kansallisen veron ja sosiaaliturvamaksujen sijaan sisäistä veroa tuomioistuimelle. Suomessa yleisesti verovelvolliselle maksetut palkat ja palkkiot ovat tuloverolain (1535/1992) mukaan veronalaisia ja nämä suoritukset vapautuvat erioikeuspöytäkirjan myötä Suomen verotuksesta. Suomen lakisääteisen sosiaaliturvajärjestelmän oikeudet ja velvollisuudet syntyvät joko asumisen tai työskentelyn perusteella. Suomessa asumisesta säädetään asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetussa laissa (16/2019).

Tuomioistuimen henkilöstö on virkasuhteessa itse tuomioistuimeen. Palkat kuuluvat menoina tuomioistuimen talousarvioon. Poikkeuksena tähän, tuomioistuinten jaostoissa työskentelevää hallinnollista henkilökuntaa koskee seitsemän ensimmäisen vuoden siirtymäaikana erityisjärjestely ja heidän palkkakustannuksensa kuuluvat jaostoa isännöivän sopimusvaltion vastuulle (patenttituomioistuin sopimuksen 37 artiklan 1 kohta). Pitkällä tähtäimellä tuomioistuimen on kuitenkin tarkoitus vastata kaikista henkilöstökustannuksista. Suomi vastaa siten Suomeen perustettavan paikallisaostion hallinnollisen henkilöstön palkoista siirtymäkauden ajan. Tänä aikana henkilöstö maksaa verot ja sosiaaliturvamaksut normaalisti Suomeen.

Artiklan 3 kohta antaa osapuolille liikkumavaraa sen suhteen, antaako osapuoli 2 kohdan mukaiset erioikeudet omalle kansalaiselleen tai henkilölle, joka välittömästi ennen palvelussuhdettaan tuomioistuimessa on asunut kyseisessä valtiossa. Asiasta otettaisiin nimenomainen säännös voimaansaattamislakiin. Tietyllä henkilöryhmälle annettava verovapaus muodostaa poikkeuksen pääsäännöstä, jonka mukaan Suomessa asuvien henkilöiden tulisi olla yleisen progressiivisen tuloverojärjestelmän piirissä. Suomessa jo asuvien tuomioistuimen palvelukseen tulevien henkilöiden ei ole perusteltua tulla verovapauden piiriin.

11 artikla. Artiklassa määrätään tuomioistuimen tunnuksesta ja lipusta. Tuomioistuimella on oikeus pitää tunnustaan ja lippuaan näkyvillä toimitiloissaan, jollei kyseisen osapuolen kanssa mahdollisesti sovittavista ehdoista muuta johdu, sekä pitää niitä näkyvillä virallisiin tarkoituksiin käytettävissä ajoneuvoissa, verkkosivuillaan ja asiakirjoissaan. Laissa Suomen lipusta (380/1978) on säädetty Suomen valtion lipusta ja liputtamisesta. Suomen lippua koskeva lainsäädäntö ei rajoita muiden valtioiden tai kansainvälisten organisaatioiden lipun käyttöä. Kuitenkin silloin, kun julkisessa liputuksessa Suomen lippua käytetään samanaikaisesti muun lipun kanssa, Suomen lippu on asetettava arvokkaimpaan asemaan (asetus liputuksesta Suomen lipulla (383/1978), 5 §). Koska patenttituomioistuin sijoittuu samaan rakennukseen markkinaoikeuden kanssa, joka on velvollinen liputtamaan valtiolipulla, tulee Suomen lippu aina arvokkaimpaan asemaan ja patenttituomioistuimen lippu toiseksi arvokkaimpaan asemaan (mikäli liputetaan vain näillä kahdella lipulla). Patenttituomioistuimen oikeus omaan lippuun ei lippulainsäädännön näkökulmasta edellytä lailla säätämistä, mutta lippujen arvojärjestystä on noudatettava.

12 artikla. Artiklassa määrätään yhteistyöstä osapuolten viranomaisten kanssa. Artiklan mukaan kaikki henkilöt, joilla on 6, 9 ja 10 artiklan mukaiset erioikeudet ja vapaudet, ovat velvollisia noudattamaan sen osapuolen säädöksiä ja määräyksiä, jonka alueella he voivat toimia virallisessa tehtävässään, sanotun vaikuttamatta heidän erioikeuksiinsa ja vapauksiinsa. Lisäksi artiklassa määrätään, että tuomioistuin toimii kaikkina aikoina yhteistyössä osapuolten toimivaltaisten viranomaisten kanssa helpottaakseen osapuolten lain täytäntöönpanoa ja estääkseen väärinkäytökset, jotka liittyvät erioikeuksiin ja vapauksiin.

13 artikla. Artiklassa määrätään pöytäkirjan 6, 9 ja 10 artiklan mukaisten erioikeuksien ja vapauksien tarkoituksesta ja niistä luopumisesta. Artiklan mukaan pöytäkirjalla määrättyjä erioikeuksia ja vapauksia ei ole tarkoitettu niiden saajien henkilökohtaiseksi eduksi, vaan niiden tarkoituksena on yksinomaan palvella tuomioistuimen etua ja erityisesti varmistaa kaikissa olosuhteissa tuomioistuimen toimintavapaus ja kyseisten henkilöiden täydellinen riippumattomuus. Lisäksi tuomioistuimen puheenjohtajistolla on paitsi oikeus myös velvollisuus luopua 9 ja 10 artiklan mukaisesta tuomarien, kirjaajan ja henkilöstön koskemattomuudesta, kun puheenjohtajisto katsoo, että tämä koskemattomuus estäisi asianmukaisen tuomioistuinkäsittelyn ja että koskemattomuudesta on mahdollista luopua tuomioistuimen etuja haittaamatta. Osapuolella on sama oikeus hallintokomiteassa ja budjettikomiteassa toimiviin edustajiinsa nähden (6 artikla). Hallintokomitealla on sama oikeus ja velvollisuus neuvoa-antavan komitean jäseniin nähden.

14 artikla. Artikla sisältää määräyksiä maahantulosta, maassa oleskelusta ja maasta poistumisesta. Artiklan mukaan, vaikuttamatta Euroopan unionin oikeuden soveltamiseen, osapuoli toteuttaa kaikki tarvittavat toimet, joilla helpotetaan kaikkien sellaisten henkilöiden saapumista osapuolen alueelle, poistumista alueelta ja oleskelua alueella, jotka suorittavat virallisia tehtäviä tuomioistuimelle. Näitä henkilöitä ovat tuomarit, kirjaaja, tuomioistuimen palveluksessa oleva henkilöstö ja osapuolten luovuttama henkilöstö sekä näiden henkilöiden huollettavana olevat perheenjäsenet silloin, kun henkilöt suorittavat tuomioistuimelle virallisia tehtäviä osapuolen alueella eivätkä ole kyseisen osapuolen kansalaisia tai asu pysyvästi sen alueella. Lisäksi artiklassa määrätään, että osapuoli toteuttaa toimet, joilla helpotetaan kaikkien sellaisten henkilöiden

saapumista osapuolen alueelle ja poistumista alueelta, jotka kutsutaan tai haastetaan tuomioistuimeen virallisessa tarkoituksessa. Näitä henkilöitä ovat asianosaiset, asianosaisten edustajat, tulkit, todistajat ja asiantuntijat, jotka esiintyvät tuomioistuimessa.

Helpotukset maahantulorajoituksiin liittyvät perustuslain 9 §:n 4 momenttiin, jonka mukaan ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään lailla. Ulkomaalaisen maahantulosta, maastalähdöstä sekä oleskelusta ja työnteosta Suomessa säädetään ulkomaalaislaissa (301/2004). Ulkomaalaislain 11 §:n mukaan ulkomaalaisen maahantulo edellyttää muun muassa, että hänellä on voimassa oleva vaadittava rajanylitykseen oikeuttava matkustusasiakirja. Laillisesta oleskeluoikeudesta säädetään ulkomaalaislain 40 §:ssä. Euroopan unionin kansalaisen ja häneen rinnastettavan oleskelusta säädetään erikseen lain 10 luvussa. Maahanmuuttoviraston suoritteiden maksullisuudesta vuonna 2021 annetun sisäasiainministeriön asetuksen (1124/2020) 4 §:n 2 momentin mukaan maksua viisumista tai oleskeluluvasta ei peritä, jos valtioiden kahdenkeskisissä tai muissa kansainvälisissä sopimuksissa on niin sovittu. Maahantulon estämisestä ja Suomen alueelta poistamisesta säädetään ulkomaalaislain 9 luvussa. Maasta poistuminen puolestaan on jokaiselle kuuluva, perustuslain 9 §:n 2 momentin mukainen perusoikeus, jota voidaan rajoittaa vain lain säännöksellä. Erioikeuspöytäkirjan 14 artiklaa sovelletaan EU-oikeuden ja ulkomaalaislainsäädännön puitteissa.

Erioikeuspöytäkirjan 14 artiklan merkitys jää Euroopan unionin kansalaisten osalta nykyoloissa suhteellisen vähäiseksi ottaen huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 21 artiklan ja Schengenin säännöstön, jotka helpottavat kaikkien Euroopan unionin kansalaisten maahantuloa, maassa oleskelua ja maasta poistumista. Schengenin säännöstön tarkoituksena on helpottaa henkilöiden vapaata liikkumista Euroopan unionin alueella. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että rajatarkastukset yhteisillä rajoilla eli sisärajoilla on poistettu. Säännöstön sisällyttämistä perustamissopimuksiin säätelee Amsterdamin sopimukseen liitetty pöytäkirja. Ainoastaan Irlanti ei ole liittynyt Schengen-sopimukseen. Bulgaria, Romania, Kypros ja Kroatia eivät vielä sovelle Schengenin säännöstöä täysimääräisesti. EU:n ulkopuolisista maista Norja, Islanti, Sveitsi ja Liechtenstein soveltavat Schengenin säännöstöä. Vaikka rajoilla ei tarkistetaakaan matkustusasiakirjoja, Schengen-alueella matkustavien on pidettävä mukanaan ne matkustusasiakirjat, joita kukin Schengen-maa vaatii, ja tarvittaessa matkustajan on kyettävä todistamaan henkilöllisyytensä ja kansalaisuutensa viranomaisille. Lisäksi esimerkiksi lentoliikenteen turvallisuusmääräykset edellyttävät, että lentoyhtiöiden tulee tarkastaa matkustajien henkilöllisyys.

15 artikla. Artiklassa määrätään, että kirjaaja antaa kuukauden kuluessa pöytäkirjan voimaantulosta tiedoksi kaikille osapuolille niiden tuomarien, kirjaajan ja henkilöstön nimet, joihin pöytäkirjaa sovelletaan. Lisäksi tuomarin, kirjaajan ja henkilöstön nimittämisestä, palvelussuhteen alkamisesta tuomioistuimessa ja mahdollisista olosuhteiden muutoksista ilmoitetaan mahdollisimman pian ja viimeistään kuukauden kuluttua kyseisen olosuhteen muutoksen ajankohdasta.

16 artikla. Artiklassa määrätään riitojen ratkaisusta. Artiklan mukaan tuomioistuin järjestää asianmukaiset tavat sellaisten riitojen ratkaisemiseksi, joissa on osallisena pöytäkirjassa tarkoitettu henkilö, jolla on virallisen asemansa perusteella koskemattomuus, tai joissa on osallisena tuomioistuin niissä tapauksissa, joissa sillä on 5 artiklan mukainen koskemattomuus, jollei tästä koskemattomuudesta ole luovuttu. Lisäksi kaikki pöytäkirjan tulkinnasta tai soveltamisesta syntyvät riidat saatetaan välimiesoikeuden ratkaistavaksi, jolleivät riidan osapuolet ole sopineet muusta ratkaisutavasta. Jos tuomioistuimen ja osapuolen välillä syntyy riita, jota ei saada ratkaistuksi keskustelemalla, neuvottelemalla tai muulla sovitulla ratkaisutavalla kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun jompikumpi riidan osapuoli on pyytänyt riidan ratkaisemista, riita saatetaan jommankumman osapuolen pyynnöstä ratkaistavaksi lopullisesti kolmen välimiehen lautakunnalle: yhden välimiehen valitsee tuomioistuin, yhden kyseinen osapuolivaltio ja kolman-

nen, joka toimii lautakunnan puheenjohtajana, valitsevat kaksi ensimmäistä välimiestä. Jos jompikumpi riidan osapuoli ei ole nimennyt välimiestä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun toinen riidan osapuoli on nimennyt välimiehen, Euroopan unionin tuomioistuimen presidentti nimeää välimiehen. Jolleivät kaksi ensimmäistä välimiestä pääse yksimielisyyteen kolmannen välimiehen nimeämisestä kolmen kuukauden kuluessa kahden ensimmäisen välimiehen nimeämisestä, Euroopan unionin tuomioistuimen presidentti valitsee kolmannen välimiehen tuomioistuimen tai kyseisen osapuolivaltion pyynnöstä.

Tuomioistuimen toimivallasta, välimiesmenettelystä sekä välitystuomioiden täytäntöönpanosta säädetään Suomessa lailla.

17 artikla. Artikla sisältää valtiosopimuksille tavanomaisen määräyksen pöytäkirjan allekirjoittamisesta, ratifioinnista, hyväksymisestä ja liittymisestä. Pöytäkirja on ollut avoinna allekirjoittamista varten kaikille sopimusjäsenvaltioille 29.6.2017 saakka. Pöytäkirja ratifioidaan tai hyväksytään. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristöön, joka toimii tallettajana. Pöytäkirja on 29.6.2017 jälkeen avoinna liittymistä varten kaikille sopimusjäsenvaltioille.

18 artikla. Artiklassa määrätään pöytäkirjan voimaantulosta. Artiklan mukaan pöytäkirja tulee voimaan 30 päivän kuluttua sen päivän jälkeen, jona viimeinen neljästä osapuolesta – Luxemburg, Saksa, Ranska ja Iso-Britannia – on tallettanut ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa. Sellaisen osapuolen osalta, joka tallettaa ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa voimaantulopäivän jälkeen, pöytäkirja tulee voimaan 30 päivän kuluttua tallettamispäivästä. Määräykseen vaikuttaa kuitenkin Iso-Britannian päätös erota Euroopan unionista. EU-eron myötä Iso-Britannia on myös päättänyt peruuttaa sitoutumisensa ("withdrawal") patenttituomioistuinsopimukseen ja sen väliaikaista soveltamista koskevaan pöytäkirjaan, sekä erioikeuspöytäkirjaan. Tämä on aiheuttanut tarpeen sopia osapuolivaltioiden välillä 18 artiklan uudelleentulkinnasta siten, että viittaus Iso-Britanniaan sivuutetaan. Näin ollen osapuolten tulkinta tulee olemaan, että erioikeuspöytäkirja tulee voimaan sen jälkeen, kun pöytäkirjaan on sitoutunut Luxemburgin (jossa tulee sijaitsemaan patenttituomioistuimen muutoksenhakutuomioistuin) lisäksi ne kolme EU-jäsenvaltiota, joissa oli eniten patenteja vuonna 2012. Nämä jäsenvaltiot olisivat Ranska, Saksa ja Italia. Asiasta on selostettu tarkemmin jaksossa "1.1. Tausta" ja jäljempänä jaksossa "8. Voimaantulo".

19 artikla. Artiklassa määrätään mahdollisuudesta pöytäkirjan väliaikaiseen soveltamiseen. Artiklan mukaan sopimusjäsenvaltio voi milloin tahansa ilmoittaa tallettajalle soveltavansa pöytäkirjaa väliaikaisesti. Suomella on siten mahdollisuus soveltaa erioikeuspöytäkirjaa väliaikaisesti ja tämän vuoksi voimaansaattamislakiehdotuksen 4 ja 5 §:ään on sisällytetty mahdollisuus säätää valtioneuvoston asetuksella lain ja pöytäkirjan väliaikaisesta soveltamisesta ennen pöytäkirjan kansainvälistä voimaantuloa. Väliaikainen soveltaminen voisi olla tarpeen, mikäli erioikeuspöytäkirjan voimaantulokynnys ei ole täyttynyt, kun patenttituomioistuinsopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta tehty pöytäkirja tulee voimaan, ja patenttituomioistuinsopimuksen tiettyjä artikloja aletaan soveltaa väliaikaisesti. Tällöin myös erioikeuspöytäkirjaa olisi tarpeen soveltaa väliaikaisesti. Pöytäkirjan väliaikaisesta soveltamisesta päättää valtioneuvoston yleisistunto.

7 Lakiehdotuksen säännöskohtaiset perustelut

Perustuslain 95 §:ssä edellytetään, että kansainvälisen veloitteen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan valtionsisäisesti voimaan erityisellä voimaansaattamislalla. Tällaiset määräykset tulee saattaa voimaan lailla myös silloin, kun veloitteen johdosta ei ole tarpeen tarkistaa kansallisen lainsäädännön aineellista sisältöä.

HE 51/2021 vp

1 §. Säännöksellä saatettaisiin voimaan pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä selostetaan jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa jaksossa.

2 §. Säännöksellä selvennettäisiin, että pöytäkirjan 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen vapauDET eivät koske Suomen kansalaisia tai henkilöä, joka ottaessaan vastaan tehtävänsä tuomioistuimessa asuu pysyvästi Suomessa.

Suomessa viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta säädetään julkisuuslaissa (621/1999), jonka mukaan viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei julkisuuslaissa tai muussa laissa erikseen toisin säädetä. Pöytäkirjan 6 artiklan 2 kappaleessa määrätään osapuolten edustajien asiakirjojen loukkaamattomuudesta, mutta toisaalta pöytäkirjan osapuolelle annetaan 3 kohdassa oikeus rajoittaa kyseisen vapauden henkilöpiiriä. Selvyyden vuoksi asiasta on tarpeen ottaa nimenomainen säännös voimaansaattamislakiin.

3 §. Säännöksellä selvennettäisiin, että pöytäkirjan 10 artiklan 2 kohdan erioikeudet eivät koske Suomen kansalaisia tai henkilöä, joka välittömästi ennen palvelussuhdettaan tuomioistuimessa asui jo Suomessa.

Suomessa yleisesti verovelvolliselle maksetut palkat ja palkkiot ovat tuloverolain (1535/1992) mukaan veronalaisia. Verovapaudesta on nimenomaisesti säädettävä lailla. Pöytäkirjan 10 artiklan 2 kohdassa määrätään verovapaudesta, mutta toisaalta pöytäkirjan osapuolelle annetaan 3 kohdassa oikeus rajoittaa verovapauden henkilöpiiriä. Selvyyden vuoksi asiasta on tarpeen ottaa nimenomainen säännös voimaansaattamislakiin.

4 §. Pöytäkirjan muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja pöytäkirjan mahdollisesta väliaikaisesta soveltamisesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

5 §. Lain voimaantulosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voidaan myös säätää, että lakia sovelletaan väliaikaisesti ennen pöytäkirjan kansainvälistä voimaantuloa.

8 Voimaantulo

Pöytäkirja ei ole tullut vielä kansainvälisesti voimaan. Pöytäkirja tulee sen 18 artiklan mukaan voimaan 30 päivän kuluttua sen päivän jälkeen, jona viimeinen neljästä osapuolesta – Luxemburg, Saksa, Ranska ja Iso-Britannia – on tallettanut sitoutumiskirjansa. Ennen pöytäkirjan voimaantuloa pöytäkirjaa on sen 19 artiklan nojalla mahdollista soveltaa väliaikaisesti, mikä mahdollistaa tuomioistuimen toimintojen valmistelun, ml. paikallisjaostojen perustamisen, siten, että tuomioistuin on valmis aloittamaan toimintansa sinä päivänä, kun patenttituomioistuinsopimus tulee voimaan. Pöytäkirjan väliaikainen soveltaminen voisi olla tarpeen, mikäli sen voimaantulokynnys ei ole täyttynyt, kun patenttituomioistuinsopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta tehty pöytäkirja tulee voimaan, ja patenttituomioistuinsopimuksen tiettyjä artikloja aletaan soveltaa väliaikaisesti. Tällöin myös erioikeuspöytäkirjaa olisi tarpeen soveltaa väliaikaisesti.

Iso-Britannian päätös erota Euroopan unionista on muiden syiden ohella viivästyttänyt patenttijärjestelmä uudistuksen voimaantuloa. Iso-Britannia on 20.7.2020 ilmoittanut peruuttaneensa sitoutumisensa (withdrawal) patenttituomioistuinsopimukseen, sen väliaikaista soveltamista koskevaan pöytäkirjaan sekä erioikeuspöytäkirjaan. Eri oikeuspöytäkirjassa on edellä mainitulla tavalla voimaantulon edellytykseksi asetettu nimenomaisesti Iso-Britannian ratifiointi – eli pöytäkirjoissa on suora viittaus Iso-Britanniaan. Tästä syystä sopimusten valmistelukomiteassa

(Preparatory Committee) on ehdotettu, että osapuolivaltiot vahvistaisivat yhteisymmärryksen pöytäkirjojen tulkinnasta, jonka mukaan pöytäkirjoja tulkitaan ilman viittausta Iso-Britanniaan (ks. edellä jakso 1.1. Tausta). Valmistelukomitean yhteisen kannan mukaan pöytäkirjoja tulisi tulkita samalla tavalla kuin patenttituomioistuinsopimuksen 89 artiklaa eli siten, että voimaantulokynnyksen täyttymisessä ratkaisevat kolme ratifiointia ovat ne kolme EU-jäsenvaltiota, joilla oli eniten patenteja allekirjoittamista edeltävänä vuonna ja jotka vielä nykyhetkellä ovat EU:n jäsenvaltioita. Nämä jäsenvaltiot olisivat Saksa, Ranska ja Italia. Tarkoitus on vahvistaa tämä osapuolten yhteinen tulkinta EU:ssa Coreperin tai neuvoston yhteydessä niin sanotulla neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien välisellä päätöksellä tulkintaa koskevasta yhteisymmärryksestä. Valmistelukomitean mukaan tällainen tulkinta voitaisiin katsoa valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen (SopS 32 ja 33/1980) 31 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuksi osapuolten väliseksi sopimukseksi sopimuksen tulkinnasta. Menettely olisi linjassa myös EU:n tuomioistuimen lausunnon 1/09 kanssa, jossa EU-tuomioistuin totesi EU-oikeuden vastaiseksi patenttituomioistuinsopimusluonnoksen, joka sisälsi unionin ulkopuolisten valtioiden mahdollisuuden osallistua järjestelmään.

Tätä esitystä laadittaessa 18 artiklan mukaisista voimaantulokynnyksen täyttymisen kannalta ratkaisevista valtioista Luxemburg, Ranska ja Italia ovat tallettaneet sitoutumiskirjansa eli, sillä edellytyksellä, että yhteisymmärrys 18 artiklan tulkinnasta ilman viittausta Iso-Britanniaan tullaan vahvistamaan, pöytäkirjan voimaantulokynnyksen täyttymiseksi puuttuu ainoastaan Saksan sitoutumiskirjan tallettaminen. Saksa ei ole vielä sitoutunut myöskään patenttituomioistuinsopimukseen tai sen väliaikaisesta soveltamisesta tehtyyn pöytäkirjaan, sillä Saksan perustuslakituomioistuin totesi helmikuussa 2020 patenttituomioistuinsopimuksen ratifioinnin käsittelyn Saksan perustuslain vastaiseksi. Saksan valtiopäivät kuitenkin hyväksyi patenttituomioistuinsopimuksen joulukuussa 2020 uudestaan tarvittavalla 2/3 määräenemmistöllä. Asiasta on kuitenkin tämän jälkeen tehty Saksan perustuslakituomioistuimeen kaksi valitusta, joiden käsittely on kesken.

Esitykseen sisältyvä voimaansaattamislaki esitetään tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin pöytäkirja tulee Suomen osalta voimaan.

Lakiehdotukseen on sisällytetty säännös, joka mahdollistaa säätämisen valtioneuvoston asetuksella voimaansaattamislain ja pöytäkirjan väliaikaisesta soveltamisesta ennen pöytäkirjan kansainvälistä voimaantuloa.

9 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus

Erioikeuspöytäkirja ei sisällä määräyksiä, jotka kuuluisivat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n mukaan Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Esitykseen liittyvän voimaansaattamislain voimaantulolle Ahvenanmaan maakunnassa ei siten ole tarpeen saada itsehallintolain 59 § 1 momentin mukaista Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumusta.

10 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

10.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan määräys on luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos se koskee jonkin perustuslaissa turvattun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen

tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla tai jos määräyksessä tarkoitusta asiasta on jo voimassa lain säännöksiä taikka siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (ks. esimerkiksi PeVL 11/2000 vp ja PeVL 12/2000 vp).

Ennen perustuslain voimaantuloa Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen erityisjärjestöjen erioikeuksia ja vapauksia koskevan yleissopimuksen (jäljempänä "YK:n privilegiosopimus") voimaansaattamislain (386/58), ns. "YK-valtuuslaki", perusteella on kansainvälisille järjestöille ja niiden henkilöstölle myönnettyjä erioikeuksia ja vapauksia koskevia sopimuksia voitu saattaa voimaan asetuksella, siltä osin kuin ne on katsottu kuuluvan YK:n privilegiosopimuksen piiriin. Tästä syystä Euroopan neuvoston erioikeuksista ja vapauksista tehty yleissopimus ja sen lisäpöytäkirjat on aiemmin voitu saattaa voimaan asetuksella (SopS 80/1989, SopS 98/1989; SopS 68/1991; SopS 87/1998). Perustuslain voimaantulon jälkeen perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut, että kyseinen laki ei täytä perustuslain 80 §:ssä asetettuja tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden vaatimuksia, minkä vuoksi Suomessa lain tasolla säädetyt erioikeuksia ja vapauksia koskeva sopimusmääräys kuuluu lainsäädännön alaan (PeVL 38/2000 vp ja PeVL 49/2001 vp) ja edellyttää siten perustuslain 94 §:n mukaisesti eduskunnan suostumusta.

Pöytäkirjan erioikeuksia ja vapauksia koskevat määräykset koskevat lähinnä omaisuuden, varojen, tilojen ja arkistojen loukkaamattomuutta, verovapauksia, maahantulohelpotuksia ja lainkäyttövapauksia. Tällaisia määräyksiä sisältyy pöytäkirjan 3 artiklaan (toimitilojen loukkaamattomuus), 4 artiklaan (arkistojen ja asiakirjojen loukkaamattomuus), 5 artiklaan (tuomioistuimen ja sen omaisuuden, rahavarojen ja muiden varojen koskemattomuus), 6 artiklaan (komiteaedustajien erioikeudet ja vapaudet), 7 artiklaan (verovapautukset), 8 artiklaan (vapautus valtuutajarajoituksista), 9 artiklaan (tuomarien ja kirjaajan erioikeudet ja vapaudet), 10 artiklaan (henkilöstön erioikeudet ja vapaudet), 13 artiklaan (erioikeuksista luopuminen) sekä 14 artiklaan (maahantulo, maassa oleskelu ja maasta poistuminen). Jaksossa "6. Pöytäkirjan määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön" on selostettu tarkemmin lakeja, joissa on säädetty määräyksissä tarkoitetuista asioista.

Samoin pöytäkirjan 16 artikla (riitojenratkaisu) kuuluu lainsäädännön alaan, sillä riidan ratkaisu vaikuttaa siihen, miten Suomessa laintasoisena säänneltyä asiaa koskevaa määräystä on sovellettava (PeVL 31/2001 vp). Lisäksi pöytäkirjan johdannossa on todettu tuomioistuimen oikeushenkilöllisyys ja siihen liittyvä oikeuskelpoisuus, mistä Suomessa säädetään lailla (PeVL 38/2000 vp). Tuomioistuimen oikeushenkilöllisyys ja oikeuskelpoisuus on kuitenkin perustettu patenttituomioistuinsopimuksella.

Erioikeuspöytäkirja on valtioneuvoston ohjesäännön 3 §:n 9 kohdassa tarkoitettu sopimus, koska se voidaan yksilöidä perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisesti (PeVL 24/2011 vp; PeVL 56/2006 vp) sopimukseksi, jonka määräyksillä on "kiinteä yhteys unionin puitteissa tehtävään yhteistyöhön", vaikka sitä ei olekaan tehty unionin rakenteissa. Pöytäkirjassa on näin ollen kysymys sellaisesta unionin asioihin sisällöltään ja vaikutuksiltaan rinnastettavasta asiasta, joka kuuluu perustuslain 93 §:n 2 momentin mukaisesti valtioneuvoston toimivaltaan. Tästä seuraa, että eduskunnan hyväksymisen jälkeen pöytäkirjan lopullisesta hyväksymisestä päättää valtioneuvoston yleisistunto.

10.2 Käsittelyjärjestys

Pöytäkirjan ei voida katsoa sisältävän määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, eikä esitykseen sisältyvä lakiehdotus koske perustuslakia sen

HE 51/2021 vp

95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Pöytäkirja voidaan näin ollen hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänen enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislainsiksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyksessä.

1. ponsi

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että eduskunta hyväksyisi yhdistetyn patenttitoimioistuinten erioikeuksista ja vapauksista Brysselissä 29 päivänä kesäkuuta 2016 tehdyn pöytäkirjan.

2. ponsi

Koska pöytäkirja sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

yhdistetyn patenttituomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdystä pöytäkirjasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Yhdistetyn patenttituomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista Brysselissä 29 päivänä kesäkuuta 2016 tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Edellä 1 §:ssä mainitun pöytäkirjan 6 artiklan 2 kohtaa ei sovelleta Suomen kansalaiseen tai henkilöön, joka ottaessaan vastaan tehtävänsä tuomioistuimessa asuu pysyvästi Suomessa.

3 §

Edellä 1 §:ssä mainitun pöytäkirjan 10 artiklan 2 kohtaa ei sovelleta Suomen kansalaiseen tai henkilöön, joka välittömästi ennen palvelussuhdettaan tuomioistuimessa asui Suomessa.

4 §

Pöytäkirjan muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä soveltamisesta ennen pöytäkirjan kansainvälistä voimaantuloa säädetään valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että tätä lakia sovelletaan ennen pöytäkirjan kansainvälistä voimaantuloa.

Helsingissä 15.4.2021

Pääministeri

Sanna Marin

Ulkoministeri Pekka Haavisto

PÖYTÄKIRJA YHDISTETYN PATENTTITUOMIOISTUIMEN ERIOIKEUKSISTA JA VAPAUKSISTA

Allekirjoittaneet yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen sopimusjäsenvaltiot, jotka

OTTAVAT HUOMIOON, että yhdistetystä patenttituomioistuimesta 19 päivänä helmikuuta 2013 tehdyllä sopimuksella yhdistetty patenttituomioistuin on perustettu kansainväliseksi järjestöksi, jolla on oikeushenkilön asema kussakin sopimusjäsenvaltiossa,

PALAUTTAVAT MIELIIN, että yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 37 artiklan 1 kohdassa määrätään, että sopimusjäsenvaltioiden, joissa sijaitsevat ensimmäisen asteen tuomioistuimen keskusjaosto tai jokin sen toimipiste, ensimmäisen asteen tuomioistuimen paikallis- tai aluejaosto tai yhdistetyn patenttituomioistuimen muutoksenhakutuomioistuin, on järjestettävä tilat ja ensimmäisten seitsemän vuoden ajan myös hallinnollinen tukihenkilöstö,

PALAUTTAVAT MIELIIN, että yhdistetyn patenttituomioistuimen perussäännön 8 artiklan mukaan yhdistetyn patenttituomioistuimen tuomareihin sovelletaan pöytäkirjaa Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista,

PALAUTTAVAT MIELIIN, että yhdistetyn patenttituomioistuimen perussäännön 8 artiklan 4 kohta käsittää sekä yhdistetyn patenttituomioistuimen tuomarien erioikeudet että heidän vapautensa ja että Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan soveltaminen yhdistetyn patenttituomioistuimen tuomareihin on otettu huomioon, koska tuomioistuin liittyy olennaisesti vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin, eikä kyseisen pöytäkirjan soveltaminen voi muodostaa ennakkotapauksia sen

PROTOCOL ON PRIVILEGES AND IMMUNITIES OF THE UNIFIED PATENT COURT

The undersigning Contracting Member States of the Agreement on a Unified Patent Court,

CONSIDERING that the Unified Patent Court has been established by the Agreement on a Unified Patent Court of 19 February 2013 as an international organisation with legal personality in each Contracting Member State;

RECALLING that the Agreement on a Unified Patent Court provides, in Article 37(1), that Contracting Member States hosting the central division of the Court of First Instance or one of its sections, a local or regional division of the Court of First Instance or the Court of Appeal of the Unified Patent Court shall provide facilities and, during the initial seven years, also administrative support staff;

RECALLING that the Statute of the Unified Patent Court provides, in Article 8, that the Protocol on the privileges and immunities of the European Union shall apply to the judges of the Unified Patent Court;

RECALLING that Article 8(4) of the Statute of the Unified Patent Court covers both the privileges and immunities of the judges of the Unified Patent Court and that the application of the Protocol on the privileges and immunities of the European Union to the judges of the Unified Patent Court has been foreseen because of the intrinsic link of the latter with the European patent with unitary effect and cannot create any precedent for the application of that Protocol to other international organizations with regard to the host nation policies of the Contracting Member States;

soveltamisesta muihin kansainvälisiin organisaatioihin sopimusjäsenvaltioiden isäntävaltiopolitiikan suhteen,

PALAUTTAVAT MIELIIN, että hallintokomitealla on toimivalta perustaa sisäinen verojärjestelmä ja sosiaaliturvajärjestelmä niillä hallintovaltuuksilla, jotka sille on annettu yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyllä sopimuksella,

PALAUTTAVAT MIELIIN, että yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 4 artiklan mukaan yhdistetyllä patenttituomioistuimella on laajin asianomaisen valtion kansallisen oikeuden mukaan oikeushenkilöllä oleva oikeuskelpoisuus,

TIEDOSTAVAT, että yhdistetyn patenttituomioistuimen on saatava sellaiset erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen sen tehtävien suorittamiseksi,

KATSOVAT, että yhteinen lähestymistapa erioikeuksia ja vapauksia koskevien asioiden käsittelyyn on tärkeä yhdistetyn patenttituomioistuimen ja sopimusjäsenvaltioiden tarpeiden kannalta,

TIEDOSTAVAT, että yhdistetty patenttituomioistuin ja ne sopimusjäsenvaltiot, joissa sijaitsevat ensimmäisen asteen tuomioistuimen keskusjaosto tai jokin sen toimipiste, ensimmäisen asteen tuomioistuimen paikallis- tai aluejaosto tai yhdistetyn patenttituomioistuimen muutoksenhakutuomioistuin, voivat lisäksi tehdä keskenään kahdenvälisiä isäntämaasopimuksia,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Termien käyttö

Tässä pöytäkirjassa

- a) "sopimus" tarkoittaa yhdistetystä patenttituomioistuimesta 19 päivänä helmikuuta 2013 tehtyä sopimusta;
- b) "perussääntö" tarkoittaa sopimuksen liitteessä I esitettyä yhdistetyn patenttituomioistuimen perussääntöä;

RECALLING that the Administrative Committee has the competence to set up an internal tax and a social security scheme under the powers of administration which are conferred to it by the Unified Patent Court Agreement;

RECALLING that the Agreement on a Unified Patent Court provides, in Article 4, that the Unified Patent Court shall enjoy the most extensive legal capacity accorded to legal persons under the national law of that State;

RECOGNIZING that the Unified Patent Court needs to benefit from privileges and immunities which are necessary for the exercise of its functions;

CONSIDERING that a common approach on how to address issues of privileges and immunities is essential in view of the needs of the Unified Patent Court and of the Contracting Member States;

RECOGNIZING that additional bilateral Headquarter Agreements may be concluded between the Unified Patent Court and Contracting Member States hosting the central division of the Court of First Instance or one of its sections, a local or regional division of the Court of First Instance or the Court of Appeal of the Unified Patent Court.

Have agreed as follows:

Article 1

Use of terms

For the purpose of this Protocol:

- a) "Agreement" means the Agreement on a Unified Patent Court of 19 February 2013;
- b) "Statute" means the Statute of the Unified Patent Court as set out in Annex I of the Agreement;

- c) "osapuoli" tarkoittaa tämän pöytäkirjan osapuolena olevaa valtiota;
- d) "sopimusjäsenvaltio" tarkoittaa sopimuksen osapuolena olevaa valtiota;
- e) "tuomioistuimien" tarkoittaa sopimuksella perustettua yhdistettyä patenttituomioistuimien;
- f) "muutoksenhakutuomioistuimien" tarkoittaa tuomioistuimien muutoksenhakutuomioistuimien;
- g) "tuomioistuimien virallinen toiminta" tarkoittaa toimintaa, jota tarvitaan, jotta tuomioistuimien voi täyttää ne tarkoitukset ja tehtävät, jotka sille on annettu sopimuksen määräysten mukaisesti;
- h) "tuomioistuimien toimitilat" tarkoittaa niitä maa-alueita ja rakennuksia, jotka sopimusjäsenvaltio luovuttaa tuomioistuimien käyttöön sopimuksen 37 artiklan mukaisesti ja joita käytetään tuomioistuimien viralliseen toimintaan;
- i) "tuomari" tarkoittaa tuomioistuimien tuomaria;
- j) "kirjaaja" tarkoittaa tuomioistuimien kirjaajaa ja apulaiskirjaajaa;
- k) "henkilöstö" tarkoittaa kaikkea henkilökuntaa, joka on tuomioistuimien palveluksessa virkamiehinä ja muuta tuomioistuimien henkilökuntaa, lukuun ottamatta tuomareita ja kirjaajaa;
- l) "perhe" tarkoittaa jokaisen henkilön puolisoa ja huollettavana olevia läheisiä perheenjäseniä, jotka kuuluvat kyseisen henkilön talouteen ja jotka se sopimusjäsenvaltio, jossa henkilö työskentelee, tunnustaa;
- m) "asianosaisten edustajat" tarkoittaa lakimiehiä, eurooppapatenttiasiamiehiä tai patenttiasiamiehiä, joilla on sopimuksen 48 artiklan mukaisesti oikeus esiintyä tai avustaa tuomioistuimissa.
- c) "State Party" means a State party to this Protocol;
- d) "Contracting Member State" means a State party to the Agreement;
- e) "Court" means the Unified Patent Court created by the Agreement;
- f) "Court of Appeal" means the Court of Appeal of the Court;
- g) "The official activities of the Court" means the activities that are necessary for the fulfilment by the Court of the purposes and functions it has been entrusted with in accordance with the provisions of the Agreement;
- h) "Premises of the Court" means land and buildings made available to the Court by the Contracting Member State in accordance with Article 37 of the Agreement and used for the official activities of the Court;
- i) "Judge" means a Judge of the Court.
- j) "Registrar" means the Registrar and the Deputy-Registrar of the Court.
- k) "Staff" means all personnel employed by the Court as officials and other servants of the Court except the Judges and the Registrar.
- l) "Family" means, with respect to any person, the spouse and dependent members of the immediate family of such person forming part of such person's household, as recognised by the hosting Contracting Member State;
- m) "Representatives of the parties" means the lawyers, European patent attorneys or patent attorneys authorised to practice or assist before the Court under Article 48 of the Agreement.

2 artikla

Yleiset määräykset tuomioistuimien erioikeuksista ja vapauksista

Tuomioistuimella on kunkin osapuolen alueella sellaiset erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen sen virallisen toiminnan harjoittamiseksi.

Article 2

General provisions on privileges and immunities of the Court

The Court shall enjoy in the territory of each State Party such privileges and immunities as are necessary for the exercise of its official activities.

3 artikla

Tuomioistuimen toimitilojen loukkaamattomuus

Tuomioistuimen toimitilat ovat loukkaamattomat, jollei kyseisen osapuolen kanssa mahdollisesti sovittavista ehdoista muuta johdu, ja jollei muuta johdu sen osapuolen vastuusta, jonka alueella ensimmäisen asteen tuomioistuimen keskusjaosto tai jokin sen toimipiste, ensimmäisen asteen tuomioistuimen paikallis- tai aluejaosto tai muutoksenhaikutuomioistuin sijaitsee, käyttöön luovuttamiensa toimitilojen suhteen.

4 artikla

Arkistojen ja asiakirjojen loukkaamattomuus

Tuomioistuimen arkistot sekä kaikki sille kuuluvat, sen hallussa olevat ja sille osoitetut asiakirjat niiden muodosta riippumatta ovat loukkaamattomia kaikkina aikoina ja kaikissa niiden sijaintipaikoissa.

5 artikla

Tuomioistuimen ja sen omaisuuden, rahavarojen ja muiden varojen koskemattomuus

1. Tuomioistuimella on lainkäyttölinen koskemattomuus, paitsi jos

- tuomioistuin on yksittäistapauksessa nimenomaisesti luopunut koskemattomuudestaan;
- joku muu kuin tuomioistuimen tuomari, kirjaaja tai henkilöstö panee vireille tuomioistuinta vastaan sopimusperusteista vastuuta koskevan siviilioikeudenkäynnin;
- tuomioistuinta vastaan pannaan vireille muuta kuin sopimusperusteista vastuuta koskeva siviilioikeudenkäynti, eikä vaade perustu tuomioistuimen lainkäytön harjoittamiseen, tai
- kolmas osapuoli panee vireille siviilioikeudenkäynnin vahingosta, joka johtuu tuomioistuimelle kuuluvalla tai sen puolesta käytetyllä moottorineuvolla aiheutetusta lii-

Article 3

Inviolability of the premises of the Court

The premises of the Court shall be inviolable, subject to such conditions as may be agreed with the State Party concerned and subject to the responsibility of the State Party hosting the central division of the Court of First Instance or one of its sections, a local or regional division of the Court of First Instance or the Court of Appeal with respect to the facilities that are to be provided by such a State Party.

Article 4

Inviolability of archives and documents

The archives of the Court, and all papers and documents in whatever form belonging to it, held by it or addressed to it shall be inviolable at all times and wherever they may be located.

Article 5

Immunity of the Court, its property, assets and funds

1. The Court shall enjoy immunity from legal process, except:

- insofar as in any particular case it has expressly waived its immunity;
- as in the event of civil proceedings against it with respect to contractual liability brought by persons others than the Judges, the Registrar or the Staff of the Court;
- as in cases of civil proceedings against it with respect to non-contractual liability except where the claim is based on the performance of the Court's jurisprudence or
- in the case of a civil proceeding brought by a third party for damages resulting from an accident caused by a motor vehicle belonging to, or operated on behalf of, the

kennevahingosta, tai kyse on sellaisesta liikennerikkomuksesta, jossa tällainen ajoneuvo on ollut osallisena.

2. Tuomioistuimella on lainkäyttöllinen koskemattomuus omaisuutensa, rahavarojensa ja muiden varojensa sijaintipaikasta riippumatta niihin kohdistuvaan ilman tuomioistuimen lupaa suoritettavaan etsintään, takavarikointiin, menetetyksi tuomitsemiseen, perintään, ulosottoon ja pakkolunastukseen nähden.

3. Siltä osin kuin on tarpeen tuomioistuimen virallisen toiminnan harjoittamiseksi, tuomioistuimen omaisuus, rahavarat ja muut varat ovat vapaat kaikenlaisista rajoituksista, määräyksistä, valvonnasta ja moratorioista.

6 artikla

Osapuolen edustajien vapaudet

1. Osapuolen edustajilla on hallintokomitean, budjettikomitean ja neuvoo-antavan komitean kokouksiin osallistuessaan lainkäyttöllinen koskemattomuus kaikkiin sellaisiin tekoihin nähden, jotka he tekevät toimissaan virallisessa tehtävässään, mukaan lukien heidän suulliset ja kirjalliset lausuntonsa. Tätä vapautta sovelletaan heihin myös heidän kokoustehtävänsä päätyttyä.

2. Heidän viralliset asiakirjansa ovat loukkaamattomia.

3. Mikään osapuoli ei ole velvollinen ulottamaan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja vapauksia omiin kansalaisiinsa tai henkilöön, joka ottaessaan vastaan tehtävänsä tuomioistuimessa asuu pysyvästi kyseisessä valtiossa.

7 artikla

Verovapautukset

1. Tuomioistuin sekä sen omaisuus, rahavarat ja muut varat ovat vapaat kaikista välittömistä veroista.

2. Tuomioistuin

Court, or in respect of a motor traffic offence involving such a vehicle.

2. The Court shall enjoy immunity from legal process in respect of search, requisition, confiscation, seizure or expropriation of, or any other form of interference with, the property, assets and funds of the Court, wherever located, without the authorisation of the Court.

3. To the extent necessary to exercise its official activities, the property, assets and funds of the Court shall be exempt from restrictions, regulations, controls and moratoria of any nature.

Article 6

Immunity of Representatives of a State Party

1. Representatives of a State Party shall enjoy, while attending meetings of the Administrative Committee, the Budget Committee and the Advisory Committee immunities from legal process in respect of all acts performed by them in their official capacity, including their words spoken or written. This immunity shall continue to be accorded even after the termination of their mission.

2. Their official papers and documents shall be inviolable.

3. No State Party is obliged to extend the immunities referred to in paragraph 1 and 2 to its own nationals or any person who at the time of taking up his functions with the Court has his permanent residence in that State.

Article 7

Exemption from taxes

1. The Court, its property and assets, shall be exempt from all direct taxes.

2. The Court shall

a. vapautetaan sellaisista arvonlisäveroista tai sille palautetaan sellaiset arvonlisäverot, jotka on maksettu tuomioistuimen viralliseen toimintaan tarvittavien ja sitä varten toimitettujen tavaroiden ja palvelujen merkittävistä hankinnoista, jollei sijaintivaltiona olevan osapuolen määräämistä rajoituksista muuta johdu;

b. ei kuitenkaan saa vapautusta sellaisista veroista ja maksuista, jotka ovat maksuja julkisista palveluista.

3. Hankittuja tavaroita, joiden osalta on myönnetty tällainen vapautus tai palautus, saa myydä tai muutoin luovuttaa kyseisessä osapuolella tai muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa ainoastaan vapautuksen tai palautuksen myöntäneen osapuolen määräämillä ehdoilla.

4. Kunkin osapuolen toimivaltaiset veroviranomaiset määräävät ehdoista ja menettelyistä, sanotun vaikuttamatta Euroopan unionin oikeudesta johtuviin osapuolten velvoitteisiin sekä säädösten ja määräysten soveltamiseen.

8 artikla

Rahavarat ja vapautus valuuttarajoituksista

Osapuolet myöntävät tuomioistuimelle sellaisen vapautuksen valuuttarajoituksista, joka on tarpeen sen virallisen toiminnan harjoittamiseksi.

9 artikla

Tuomarien ja kirjaajan erioikeudet ja vapaudet

1. Tuomarien erioikeuksiin ja vapauksiin sovelletaan perussäännön 8 artiklaa ja perussäännön 8 artiklassa olevan viittauksen perusteella pöytäkirjaa Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista.

2. Perussäännön 8 artiklaa ja pöytäkirjaa Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista sovelletaan kirjaajaan.

a. be exempt from or accorded a refund of value added taxes paid on any substantial purchase of goods and services which are necessary and supplied for the official activities of the Court, subject to the limitations laid down by the host State Party;

b. however not be exempt from taxes and dues which amount to charges for public utility services.

3. Goods purchased under such an exemption or reimbursement shall not be sold or otherwise disposed of in that State Party or in another Member State of the European Union, except in accordance with the conditions laid down by the State Party which granted the exemption or reimbursement.

4. Without prejudice to the obligations arising for the State Parties under European Union law and the application of laws and regulations, the conditions and procedure shall be determined by the competent fiscal authorities of each State Party.

Article 8

Funds and freedom from currency restrictions

The State Parties shall accord the Court the freedom of currency restrictions which is necessary for the exercise of its official activities.

Article 9

Privileges and Immunities of the Judges and the Registrar

1. The privileges and immunities of the Judges are governed by Article 8 of the Statute and by reference in Article 8 of the Statute by the Protocol on the privileges and immunities of the European Union.

2. Article 8 of the Statute and the Protocol on the privileges and immunities of the European Union shall apply to the Registrar.

3. Kun pöytäkirjaa Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista sovelletaan 1 ja 2 kohdan mukaisesti, ainoastaan sen määräyksiä 11 artiklan b–e alakohdasta alkaen 14 artiklaan saakka sovelletaan vastaavasti, sovitettuina tuomioistuimen erityisiin olosuhteisiin. Tämä tarkoittaa erityisesti, että tuomarit ja kirjaaja

- a. ovat velvollisia maksamaan tuomioistuimen heille maksamista palkoista ja palkkioista sisäistä veroa tuomioistuimen hyväksi;
- b. vapautetaan kansallisesta verotuksesta tuomioistuimen heille maksamien palkkojen ja palkkioiden osalta, mutta ei tuomioistuimen heille maksamien eläkkeiden ja elin-korkojen osalta, siitä päivästä lukien, jona a alakohdan mukaista sisäistä veroa aletaan soveltaa;
- c. vapautetaan tuomioistuimelle suoritettavien palvelujen osalta kaikista pakollisista maksuista kansallisiin sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmiin siitä päivästä lukien, jona tuomareihin ja kirjaajaan aletaan soveltaa tuomioistuimen perustamaa sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää.

10 artikla

Henkilöstön erioikeudet ja vapaudet

1. Henkilöstöllä on lainkäyttöllinen koskemattomuus kaikkiin sellaisiin tekoihin nähden, jotka se tekee toimiessaan virallisessa tehtävässään, mukaan lukien henkilöstön suulliset ja kirjalliset lausunnot. Tätä vapautta sovelletaan henkilöstöön myös sen jälkeen, kun sen palvelussuhde tuomioistuimessa on päättynyt.

2. Henkilöstö

- a. on velvollinen maksamaan tuomioistuimen sille maksamista palkoista ja palkkioista sisäistä veroa tuomioistuimen hyväksi;
- b. vapautetaan kansallisesta verotuksesta tuomioistuimen sille maksamien palkkojen ja palkkioiden osalta, mutta ei tuomioistuimen sille maksamien eläkkeiden ja elin-korkojen osalta, siitä päivästä lukien, jona a alakohdan mukaista sisäistä veroa aletaan soveltaa; osapuolet voivat ottaa nämä palkat ja

3. When applied in accordance with paragraph 1 and 2, only Article 11(b-e) to 14 of the Protocol on the privileges and immunities of the European Union are to be applied in analogy adapted to the specific circumstances of the Court. This means in particular that the Judges and the Registrar shall:

- a. be liable to an internal tax for the benefit of the Court on salaries, wages and emoluments paid to them by the Court;
- b. from the date on which the internal tax under letter (a) is applied, be exempted from national taxation on the salaries, wages and emoluments, paid to them by the Court, but not on pensions and annuities, paid to them by the Court;
- c. from the date on which the Judges and the Registrar are subject to a social security and health scheme established by the Court, with respect to services rendered for the Court, be exempted from all compulsory contributions to national social security and health schemes.

Article 10

Immunities and privileges of the Staff

1. The Staff shall be immune from legal process in respect of all acts performed by them in their official capacity, including their words spoken or written. This immunity shall continue to be accorded even after the termination of their employment with the Court.

2. The Staff shall,

- a. be liable to an internal tax for the benefit of the Court on salaries, wages and emoluments paid to them by the Court;
- b. from the date on which the internal tax under letter (a) is applied, be exempted from national taxation on the salaries, wages and emoluments, but not on pensions and annuities, paid to them by the Court; these salaries, wages and emoluments may be taken into account by the State Parties for the purpose of assessing the amount of taxation to be applied to income from other sources;

palkkiot lukuun määritessään muista lähteistä saaduista tuloista suoritettavan veron määrän;

c. vapautetaan tuomioistuimelle suoritettavien palvelujen osalta kaikista pakollisista maksuista kansallisiin sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmiin siitä päivästä lukien, jona henkilöstöön aletaan soveltaa tuomioistuimen perustamaa sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää.

3. Mikään osapuoli ei ole velvollinen ulottamaan 2 kohdassa tarkoitettuja erioikeuksia omiin kansalaisiinsa tai henkilöön, joka välittömästi ennen palvelussuhdettaan tuomioistuimessa on asunut kyseisessä osapuolella.

11 artikla

Tunnus ja lippu

Tuomioistuimella on oikeus pitää tunnustaan ja lippuaan näkyvillä toimitiloissaan, jollei kyseisen osapuolen kanssa mahdollisesti sovittavista ehdoista muuta johdu, sekä pitää niitä näkyvillä virallisiin tarkoituksiin käytettävissä ajoneuvoissa, verkkosivuillaan ja asiakirjoissaan.

12 artikla

Yhteistyö osapuolten viranomaisten kanssa

1. Kaikki henkilöt, joilla on 6, 9 ja 10 artiklan mukaiset erioikeudet ja vapaudet, ovat velvollisia noudattamaan sen osapuolen säädöksiä ja määräyksiä, jonka alueella he voivat toimia virallisessa tehtävässään, sanotun vaikuttamatta heidän erioikeuksiinsa ja vapauksiinsa.

2. Tuomioistuin toimii kaikkina aikoina yhteistyössä osapuolten toimivaltaisten viranomaisten kanssa helpottaakseen osapuolten lain täytäntöönpanoa ja estääkseen väärinkäytökset, jotka liittyvät tässä pöytäkirjassa tarkoitettuihin erioikeuksiin, vapauksiin ja helpotuksiin.

c. from the date on which the Staff is subject to a social security and health scheme established by the Court, with respect to services rendered for the Court, be exempted from all compulsory contributions to national social security and health schemes.

3. No State Party is obliged to extend the privileges referred to in paragraph 2 to its own nationals or to a person who immediately prior to the employment by the Court was a resident of that State Party.

Article 11

Emblem and flag

The Court shall be entitled to display its emblem and flag at its premises subject to such conditions as may be agreed with the State Party concerned, on vehicles used for official purposes as well as on its website and documents.

Article 12

Cooperation with the authorities of State Parties

1. Without prejudice to their privileges and immunities, it is the duty of all persons enjoying privileges and immunities under Article 6, 9 and 10 to respect the laws and regulations of the State Party in whose territory they may operate in their official capacity.

2. The Court shall cooperate at all times with the appropriate authorities of State Parties to facilitate the enforcement of their laws and to prevent the occurrence of any abuse in connection with the privileges, immunities and facilities referred to in this Protocol.

13 artikla

Pöytäkirjan 6, 9 ja 10 artiklan mukaisten erioikeuksien ja vapauksien tarkoitus ja niistä luopuminen

1. Tällä pöytäkirjalla määrättyjä erioikeuksia ja vapauksia ei ole tarkoitettu niiden saajien henkilökohtaiseksi eduksi. Niiden tarkoituksena on yksinomaan palvella tuomioistuimen etua ja erityisesti varmistaa kaikissa olosuhteissa tuomioistuimen toimintavapaus ja kyseisten henkilöiden täydellinen riippumattomuus.

2. Tuomioistuimen puheenjohtajistolla on paitsi oikeus myös velvollisuus luopua 9 ja 10 artiklan mukaisesta tuomarien, kirjaajan ja henkilöstön koskemattomuudesta, kun puheenjohtajisto katsoo, että tämä koskemattomuus estäisi asianmukaisen tuomioistuinikäsitteilyn ja että koskemattomuudesta on mahdollista luopua tuomioistuimen etuja haittaamatta. Osapuolella on sama oikeus hallintokomiteassa ja budjettikomiteassa toimiviin edustajiinsa nähden (6 artikla). Hallintokomitealla on sama oikeus ja velvollisuus neuvonantavan komitean jäseniin nähden.

14 artikla

Pääsy maahan, oleskelu maassa ja poistuminen maasta

Sanotun vaikuttamatta Euroopan unionin oikeuden soveltamiseen asianomainen osapuoli toteuttaa kaikki tarvittavat toimet, joilla helpotetaan

a. kaikkien sellaisten henkilöiden saapumista osapuolen alueelle, poistumista alueelta ja oleskelua alueella, jotka suorittavat virallisia tehtäviä tuomioistuimelle; näitä henkilöitä ovat tuomarit, kirjaaja, tuomioistuimen palveluksessa oleva henkilöstö ja osapuolten luovuttama henkilöstö sekä näiden henkilöiden huollettavana olevat perheenjäsenet silloin, kun henkilöt suorittavat tuomioistuimelle virallisia tehtäviä osapuolen alueella eivätkä ole kyseisen osapuolen kansalaisia tai asu pysyvästi sen alueella, ja

Article 13

Purpose and waiver of privileges and immunities provided for in Article 6, 9 and 10

1. The privileges and immunities provided for in this Protocol are not established for the personal benefit of those persons in whose favour they are granted. Their purpose is solely in the interest of the Court, especially to ensure, in all circumstances, the freedom of action of the Court and the complete independence of the persons concerned.

2. The Presidium of the Court shall have not only the right but also the duty to waive the immunity of Judges, the Registrar and the Staff under Articles 9 and 10, when it considers that such immunity would hinder the normal course of justice, and that it is possible to waive such immunity without prejudicing the interests of the Court. A State Party has the same right regarding its representatives in the Administrative Committee and the Budget Committee (Article 6). The Administrative Committee shall have the same right and obligation regarding the members of the Advisory Committee.

Article 14

Access, residence and departure

Without prejudice to European Union law, the concerned State Party shall take all the necessary steps to facilitate;

a. the entry into, departure from and residence in its territory of all persons who are performing official duties for the Court, namely the Judges, the Registrar, Staff employed by the Court and staff provided by the State Parties as well as, where persons performing official duties for the Court are based in the State Party and are not nationals or permanent residents of that State Party, dependent members of their families, and

b. kaikkien sellaisten henkilöiden saapumista osapuolen alueelle ja poistumista alueelta, jotka kutsutaan tai haastetaan tuomioistuimeen virallisessa tarkoituksessa; näitä henkilöitä ovat asianosaiset, asianosaisten edustajat, tulkit, todistajat ja asiantuntijat, jotka esiintyvät tuomioistuimessa.

15 artikla

Ilmoitus

Kirjaaja antaa kuukauden kuluessa tämän pöytäkirjan voimaantulosta tiedoksi kaikille osapuolille niiden tuomarien, kirjaajan ja henkilöstön nimet, joihin tätä pöytäkirjaa sovelletaan. Lisäksi tuomarin, kirjaajan ja henkilöstön nimittämisestä, palvelussuhteen alkamisesta tuomioistuimessa ja mahdollisista olosuhteiden muutoksista ilmoitetaan mahdollisimman pian ja viimeistään kuukauden kuluttua kyseisen olosuhteen muutoksen ajankohdasta.

16 artikla

Riitojen ratkaiseminen

1. Tuomioistuin järjestää asianmukaiset tavat sellaisten riitojen ratkaisemiseksi, joissa on osallisena tässä pöytäkirjassa tarkoitettu henkilö, jolla on virallisen asemansa perusteella koskemattomuus, tai joissa on osallisena tuomioistuin niissä tapauksissa, joissa sillä on 5 artiklan mukainen koskemattomuus, jollei tästä koskemattomuudesta ole luovuttu.

2. Kaikki tämän pöytäkirjan tulkinnasta tai soveltamisesta syntyvät riidat saatetaan välimiesoikeuden ratkaistavaksi, jolleivät riidan osapuolet ole sopineet muusta ratkaisutavasta. Jos tuomioistuimen ja osapuolen välillä syntyy riita, jota ei saada ratkaistuksi keskustelemalla, neuvottelemalla tai muulla sovitulla ratkaisutavalla kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun jompikumpi riidan osapuoli on pyytänyt riidan ratkaisemista, riita saatetaan sen jommankumman osapuolen pyynnöstä ratkaistavaksi lopullisesti kolmen välimiehen lautakunnalle: yhden välimiehen

b. the entry into and departure from its territory of all persons who are called to or summoned by the Court in an official capacity, namely parties, Representatives of parties, interpreters, witnesses and experts before the Court.

Article 15

Notification

The Registrar shall communicate within one month of the entry into force of this Protocol to all State Parties the names of the Judges, the Registrar and the Staff to whom this Protocol applies. In addition to above, appointment/arrival of any Judge, Registrar or Staff to the Court and any change of circumstances shall be reported as soon as possible and at the latest within one month of the date of the relevant change of circumstance.

Article 16

Settlement of disputes

1. The Court shall make provisions for appropriate modes of settlement of disputes involving any person referred to in this Protocol who by reason of his or her official position enjoys immunity or the Court in cases when it enjoys immunity under Article 5, if such immunity has not been waived.

2. All disputes arising out of the interpretation or application of this Protocol shall be referred to an arbitral tribunal unless the parties have agreed to another mode of settlement. If a dispute arises between the Court and a State Party which is not settled by consultation, negotiation or other agreed mode of settlement within three months following a request by one of the parties to the dispute, it shall at the request of either party be referred for final decision to a panel of three arbitrators: one to be chosen by the Court, one to be chosen by the State Party and the third, who shall be Chairman of the

valitsee tuomioistuin, yhden kyseinen osapuolivaltio ja kolmannen, joka toimii lautakunnan puheenjohtajana, valitsevat kaksi ensimmäistä välimiestä. Jos jompikumpi riidan osapuoli ei ole nimennyt välimiestä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun toinen riidan osapuoli on nimennyt välimiehen, Euroopan unionin tuomioistuimen presidentti nimeää välimiehen. Jolleivät kaksi ensimmäistä välimiestä pääse yksimielisyyteen kolmannen välimiehen nimeämisestä kolmen kuukauden kuluessa kahden ensimmäisen välimiehen nimeämisestä, Euroopan unionin tuomioistuimen presidentti valitsee kolmannen välimiehen tuomioistuimen tai kyseisen osapuolivaltion pyynnöstä.

17 artikla

Allekirjoittaminen, ratifiointi, hyväksyminen tai liittyminen ja tallettaminen

1. Tämä pöytäkirja on avoinna allekirjoittamista varten kaikille sopimusjäsenvaltioille 29 päivästä kesäkuuta 2016 lukien 29 päivään kesäkuuta 2017 saakka Euroopan unionin neuvostossa Brysselissä.

2. Tämä pöytäkirja ratifioidaan tai hyväksytään. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristöön, jäljempänä "tallettaja".

3. Tämä pöytäkirja on 29 päivän kesäkuuta 2017 jälkeen avoinna liittymistä varten kaikille sopimusjäsenvaltioille. Liittymiskirjat talletetaan tallettajan huostaan.

18 artikla

Voimaantulo

1. Tämä pöytäkirja tulee voimaan 30 päivän kuluttua sen päivän jälkeen, jona viimeinen neljästä osapuolesta – Luxemburg, Saksa, Ranska ja Yhdistynyt kuningaskunta – on tallettanut ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa.

panel, to be chosen by the first two arbitrators. If either party has failed to make its appointment of an arbitrator within two months of the appointment of an arbitrator by the other party, the President of the European Court of Justice shall make such appointment. Should the first two arbitrators fail to agree upon the appointment of the third arbitrator within three months following the appointment of the first two arbitrators the third arbitrator shall be chosen by the President of the European Court of Justice upon the request of the Court or the State Party.

Article 17

Signature, ratification, acceptance, approval or accession and deposition

1. This Protocol shall be open for signature by all Contracting Member States from 29 June 2016 until 29 June 2017 at the Council of the European Union in Brussels.

2. This Protocol is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the General Secretariat of the Council of the European Union, hereinafter referred to as the depositary.

3. After 29 June 2017 this Protocol shall remain open for accession by all Contracting Member States. The instruments of accession shall be deposited with the depositary.

Article 18

Entry into force

1. This Protocol shall enter into force 30 days after the date on which the last of the four State Parties – France, Germany, Luxembourg and the United Kingdom – has deposited its instrument of ratification, acceptance approval or accession.

HE 51/2021 vp

2. Sellaisen osapuolen osalta, joka tallettaa ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa 1 kohdassa tarkoitetun päivän jälkeen, tämä pöytäkirja tulee voimaan 30 päivän kuluessa tallettamispäivän jälkeen.

19 artikla

Väliaikainen soveltaminen

Sopimusjäsenvaltio voi milloin tahansa ilmoittaa tallettajalle soveltavansa tätä pöytäkirjaa väliaikaisesti.

TÄMÄN VAKUUDEKSI allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan.

Tehty Brysselissä 29 päivänä kesäkuuta 2016 yhtenä englannin-, ranskan- ja saksankielisenä kappaleena, jonka kaikki kolme tekstiä ovat yhtä todistusvoimaiset ja joka talletetaan tallettajan huostaan; tallettaja toimittaa oikeaksi todistetun jäljennöksen kaikille pöytäkirjan allekirjoittaville ja pöytäkirjaan liittyville valtioille.

2. For each State Party, which deposits its instrument after the date referred to in paragraph 1, this Protocol shall enter into force 30 days after the date of deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 19

Provisional application

A Contracting Member State may at any time notify the depositary that it will apply this Protocol provisionally.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Protocol.

Done at Brussels this 29th of June 2016 in the English, French and German languages, all three texts being equally authentic, in a single copy, which shall be deposited with the depositary who shall transmit a certified true copy to all signatory and acceding States.